

METODIKA K ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ SEXUÁLNÍHO OBTĚŽOVÁNÍ NA MASARYKOVĚ UNIVERZITĚ

(ve znění účinném od 1. prosince 2023)

Obsah

1	Předloha k tvorbě metodiky	3
2	Vymezení sexuálního obtěžování	4
3	Základní zásady, které MU uplatňuje při řešení případů sexuálního obtěžování	5
3.1	Dostupná pomoc	5
3.2	Ochrana oběti	5
3.3	Předcházení podjatosti	5
3.4	Zachování objektivit řešení	5
3.5	Zásada mlčenlivosti	5
4	Informace, kontaktní místo, informační kanály	6
5	Osoby zapojené do procesu řešení	6
5.1	Kontaktní osoby	6
5.2	Řešitel*ka	7
5.3	Vykonavatel*ka	7
6	Proces řešení	7
6.1	Poradenství	7
6.2	Rozhodnutí ne/řešení	8
6.2.1	Rozhodnutí o řešení	8
6.2.2	Rozhodnutí o neřešení	8
6.3	Proces řešení v rámci MU	8
6.3.1	Oznamovatel*ka se rozhodl*a incident řešit konkrétně	8
7	Zdroje	9

1 Předloha k tvorbě metodiky

Metodika vznikla dle doporučení od organizace Konsent k procesu řešení a jeho nezbytných náležitostí. Níže uvádíme hlavní body z doporučení, o které se vytvořená metodika opírá.

- osoba podávající ohlášení by měla mít po jeho podání přehled o tom, jak byl incident zaznamenán
- s účastníky incidentu by měly jednat odlišné osoby – mějme na paměti právo na nepodjaté jednání obou stran incidentu a přímý konflikt zájmů, který může vzniknout, pokud kontaktní osoba či instituce vyslechne (či přečte) ohlášení incidentu a následně by měla jednat se stranou obviněnou
- je důležité, aby obě strany incidentu: dostaly kontakt na interní pomoc a externí pomoc a podporu, obdržely detailní informace o nadcházejícím procesu, bylo s nimi pravidelně komunikováno o procesu a jeho výstupech
- vysoká škola, která incident řeší, by měla mít vydané prohlášení o tom, jak vypadá nevhodné chování, a že nebude tolerováno, doporučujeme také jasně komunikovat, že bezpečí osoby, která reportuje incident, je pro vysokou školu a její zástupce prioritou
- zároveň radíme formulovat, co se považuje za relevantní důkaz předložený jako podklad při podání stížnosti / ohlášení nevhodného chování a potenciální sankce, které z takového chování plynou
- zvědomení toho, že proces není náhradou policejního vyšetřování, ani soudního řízení, a proto má jiné náležitosti
- celá komunikace této problematiky musí být jazykově inkluzivní a veřejně dostupná všem, i lidem s různými znevýhodněními

2 Vymezení sexuálního obtěžování

Sexuální obtěžování je **jakákoliv forma nevyžádaného verbálního, neverbálního nebo fyzického jednání sexuální povahy**, jehož cílem nebo důsledkem je zásah do důstojnosti člověka, obzvláště když vytváří zastrašující, nepřátelské, ponižující, pokořující nebo urážlivé prostředí [1, s. 22]. Pod pojem sexuální obtěžování můžeme zařadit sexuální nátlak, nežádoucí sexuální pozornost a sexistické chování (uplatňování genderových stereotypů) [2, s. 11], [3]. Na akademické půdě k němu může docházet mezi studujícími navzájem, mezi zaměstnanci a zaměstnankyněmi, ze strany zaměstnanců*kyň vůči studujícím nebo ze strany studujících vůči zaměstnancům či zaměstnankyním.

Ve vysokoškolském prostředí může mít různé podoby, jako například [2, s. 11–15], [4]:

- nevyžádané opakované sexuální návrhy,
- vynucování sexuálního chování za protihodnotu (např. lepší podmínky u zkoušky),
- nevhodné komentáře vůči jednotlivci nebo skupině na základě pohlaví, genderu nebo sexuality,
- nevyžádané e-maily, fotografie nebo zprávy sexuální povahy,
- nevhodné vtipy o sexu a obscénní gesta,
- odhalování prsou, hýždí nebo genitálií na veřejnosti,
- znásilnění či pokus o něj,
- nevyžádané dotyky.

Mezi dopady sexuálního obtěžování na jeho oběti patří mimo jiné [1, s. 21], [2, s. 9]:

- strach, úzkosti, stud, hněv,
- snížená produktivita,
- horší docházka,
- snížené sebevědomí,
- slabší výkony,
- vyhýbání se vyučujícím,
- předčasné ukončení studia,
- odchod ze zaměstnání,
- přenos zkušenosti do dalšího života.

Každý člen a každá členka akademické obce (studující i zaměstnankyně*ci) se podílí na vytváření bezpečného, respektujícího a důstojného prostředí bez projevů sexuálního obtěžování. Masarykova univerzita netoleruje žádnou z jeho forem. Dbá na práva studujících, vyučujících a dalších zaměstnaných osob na půdě univerzity a zajišťuje bezpečné a důstojné prostředí pro rozvoj a spolupráci. V případě, že se v rámci univerzity objeví případ sexuálního obtěžování, poskytuje oběti podporu a pomoc v jeho řešení.

Nepřijatelnost sexuálního obtěžování na Masarykově univerzitě upravují kromě platné legislativy také **tyto dokumenty:**

1. Disciplinární řád (závazný pro studující) ve znění aktuálním pro jednotlivé fakulty a platném od 1. 9. 2022 pro celou univerzitu,
2. Etický kodex (závazný pro zaměstnance*zaměstnankyně),
3. Pracovní řád MU (závazný předpis pro zaměstnance*zaměstnankyně s vymahatelnými dopady v pracovněprávní rovině),

4. Směrnice o ochraně práv (závazný předpis pro zaměstnankyně*ce i studující upravující mj. podávání oznámení o sexuálním obtěžování).

Univerzita nehodlá tolerovat sexuální obtěžování a je připravena používat adekvátní prostředky k prevenci tohoto negativního jednání a zároveň adekvátní sankční prostředky. Adekvátními prostředky ve vztahu k **zaměstnancům*kyním** univerzity mimo rovinu trestněprávní mohou být **postihy od napomenutí až po rozvázání pracovního poměru**. Ve vztahu ke **studujícím** mimo rovinu trestněprávní může jít po projednání v disciplinární komisi fakulty o **napomenutí, podmíněčné vyloučení ze studia či bezpodmínečné vyloučení ze studia**. Tytéž **prostředky** mohou být použity v **případě záměrně falešného obvinění** ze sexuálního obtěžování.

3 Základní zásady, které MU uplatňuje při řešení případů sexuálního obtěžování

Sexuální obtěžování je **velice závažná forma nevhodného chování** a na půdě Masarykovy univerzity **není tolerována**. Univerzita přistupuje k řešení sexuálního obtěžování **s těmito zásadami**:

3.1 Dostupná pomoc

Masarykova univerzita poskytuje poradenství obětem, svědkům i obviněným ze sexuálního obtěžování, přistupuje k nim s **nabídkou pomoci** a poskytuje potřebné informace. Veškeré potřebné informace a kontakty uvádíme na webu, tak aby k nim kdokoli mohl přistoupit, aniž by musel svou situaci nejprve někomu vysvětlovat. Kontaktní osoby poskytují informace o možnostech řešení a pomoci uvnitř i mimo univerzitu, aby si příchozí mohl*a zvolit řešení, které mu*jí nejvíce vyhovuje. V případě, že se na kontaktní osoby oznamovatel*ka obrátí, nabídnou **vyslechnutí a pochopení, situaci nebudou zlehčovat** a do ničeho tuto osobu nebudou tlačit. V rámci univerzitní pomoci je k dispozici také služba psychologického poradenství.

3.2 Ochrana oběti

Bezpečí osoby, která reportuje incident, je pro MU a její zástupce **prioritou**. Kontaktní osoba, která primárně s touto osobou komunikuje, zůstává po celou dobu řešení stejná. Počet osob vstupujících do řešení je minimalizován. Všechny zúčastněné osoby jsou vázány mlčenlivostí. **Předcházíme sekundární viktimizaci** oběti. Ochrana oběti trvá i po vyřešení incidentu ve všech rovinách pracovního či studijního života.

3.3 Předcházení podjatosti

Z řešení případu jsou **vyloučeny osoby**, které by na výsledku řešení mohly mít **osobní zájem** (např. kolegové, kteří nechtějí kolegu poškodit). Chráníme tak před podjatostí obě strany incidentu.

3.4 Zachování objektivity řešení

S každou stranou incidentu jedná jiná osoba. Osoby navzájem komunikují pouze co do sdělení si zjištěných faktů.

3.5 Zásada mlčenlivosti

Všechny osoby zapojené do procesu řešení incidentu jsou **vázány mlčenlivostí**. Kontaktní osoby, řešitel*ka a vykonavatel*ka před sdělením jakýchkoliv informací o případu vždy poučí

oznamovatele*ku, nahlášeného a další osoby zapojené do procesu šetření o povinnosti zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, které se tyto osoby o věci dozví. Veškeré informace o incidentu jsou považovány za přísně důvěrné a takto se i uchovávají v Informačním systému MU.

Informace o zpracování osobních údajů na MU jsou k dispozici na [úřední desce](#). Více informací pro subjekty údajů k uplatnění jejich práv je možné nalézt [zde](#).

4 Informace, kontaktní místo, informační kanály

Cílem je poskytnout případné oběti sexuálního obtěžování relevantní **informace k tématu** v takovém rozsahu a formě, aby vyhodnotila **systém řešení jako bezpečný** a nebyla odrazena od případného rozhodnutí událost oznámit. Stávajícími základními informačními místy k tématu sexuálního obtěžování jsou web Poradenského centra (<https://www.muni.cz/studenti/sexualni-obtezovani>), úřední deska MU a informace o ochraně práv zveřejněné na stránce <https://www.muni.cz/o-univerzite/uredni-deska/ochrana-prav>, a následně mohou být informace uveřejněny i na fakultních webech. Aktuálně jsou zde uvedeny základní informace o tématu, dostupné pomoci, způsobu řešení, kontaktních osobách atp.

Na webu je detailně **popána role kontaktních osob** (jaké poradenství a pomoc může kontaktní osoba poskytnout) a jednotlivé kontaktní osoby jsou představeny formou krátkých medailonků, aby se osoba, která se nachází v situaci spojené se sexuálním obtěžováním, mohla rozhodnout, na koho se obrátí (zda na ženu či muže, zda na fakultní či rektorátní kontaktní osobu). Cílem informačního kanálu je rovněž **preventivní působení** (vymezení univerzity proti takovému chování, příklady možných postihů atp.).

Ve spolupráci s pracovištěm CERPEK, Poradenským centrem a Pracovištěm celouniverzitní ochrany práv je připravena nabídka workshopů pro zaměstnance*kyně i studující, jejímž cílem je zvyšování povědomí o tématu sexuálního obtěžování a způsobu jeho řešení v rámci MU.

Dále pracujeme na zajištění **informovanosti napříč univerzitou** o tom, kam se může případná oběť v rámci MU i mimo ni obrátit a nalézt příslušnou pomoc, např. na efektivním nastavení informačního kanálu směrem ke Studentské komoře Akademického senátu a dalším místům na MU, kam mohou mít studující či zaměstnanci*kyně důvěru se obrátit.

5 Osoby zapojené do procesu řešení

5.1 Kontaktní osoby

Kontaktní osoby jsou **proškolené osoby**, které poskytují **individuální poradenství** v problematice sexuálního obtěžování (obětem, svědkům i obviněným) a **pomáhají oběti s nahlášením** v rámci MU, pokud s tím oznamovatel*ka souhlasí. K dispozici jsou kontaktní osoby, které působí pod Poradenským centrem MU, kontaktní osoby z jednotlivých fakult a vybraných hospodářských středisek a kontaktní osoby z řad Studentské komory Akademického senátu. Kontaktní osobou je i ochránkyně práv MU. Oznamovatel či oznamovatelka, ať už se jedná o studenta, studentku, zaměstnance či zaměstnankyni, si tak může libovolně vybrat kontaktní osobu, na kterou se obrátí. Může si zvolit, zda se chce obrátit na ženu či muže i zda využije kontakt z fakulty nebo kontaktní osobu mimo ni.

Pokud se oznamovatel*ka obrátí na jinou osobu, např. studijní*ho referenta*ku, personalistu*ku či člena*ku Studentské komory Akademického senátu, předá tato osoba oznamovateli*ce kontakt na

kontaktní osobu, která byla za tímto účelem proškolená. Pokud by oznamovatel*ka odmítla se následně obrátit na kontaktní osobu, kontaktuje osoba, které se oznamovatel*ka svěřila, kontaktní osobu neadresně a dále postupují v kooperaci. Kontaktní osoba vysvětlí této osobě další možný postup a představí možnosti pomoci. Dále, pokud k tomu **oznamovatel*ka vyslovila souhlas**, dojde k vytvoření dokumentu zaznamenávajícího výpověď, který kontaktní osoba **předá řešiteli*ce**.

Pokud s tím bude oznamovatel*ka souhlasit, může být na setkání mezi kontaktní osobou a oznamovatelem*kou přítomen*na psycholog*žka.

5.2 Řešitel*ka

Řešitel*ka je **osoba, které je případ předán** kontaktními osobami, pokud oběť chce incident řešit. Řešitel*ka **zajistí prošetření** případu.

Řešitelem*kou je [ochránce*kyně práv MU](#).

5.3 Vykonavatel*ka

Vykonavatelé (zpravidla děkani a děkanky či vedoucí příslušných hospodářských středisek) jsou osoby pověřené **vykonáním rozhodnutí přijatého v souvislosti s incidentem**. Přímo do vykonání pak mohou být zapojeny další osoby, např. pracovníci personálních oddělení. Pokud je to možné, předává informace o výsledku šetření oznamovateli*ce kontaktní osoba. Kontaktní osoba však nemá pravomoci potřebné k vykonání rozhodnutí.

6 Proces řešení

Proces řešení v rámci MU není náhradou policejního vyšetřování, ani soudního řízení, a proto má jiné náležitosti.

6.1 Poradenství

Kontaktní osoby poskytují **poradenství obětem, svědkům a osobám obviněným** ze sexuálního obtěžování **na základě zásad** uvedených výše. Osoby, které chtějí využít individuálního poradenství, se mohou obrátit na kontaktní osoby (viz informace na webu). Pro setkání mohou všechny kontaktní osoby v případě potřeby využít konzultovnu Poradenského centra na Komenského náměstí 2 (nutno rezervovat přes Poradenské centrum MU).

Kontaktní osoba **vyslechne** příchozí*ho, snaží se **empaticky** projevit pochopení a porozumět jeho*jejím potřebám dle situace a **představí nabídku** pomoci interní (univerzitní psychologické poradenství) i externí (primárně Persefona). Kontaktní osoba se aktivně ptá oznamovatele*ky na jeho*její představu o výsledku šetření celého případu (tzv. princip zakázky). Pokud oznamovatel*ka tuto představu nemá, není to překážkou pro další řešení věci. Na základě poskytnutých informací **předkládá možnosti řešení a představuje postup** řešení v rámci MU. Kontaktní osoba vysvětlí oznamovateli*ce jednotlivé kroky, které by následovaly a ten*ta se **rozhodne, zda chce případ řešit nebo ne**.

Pokud se kontaktní osoba dozví, že **byl spáchán trestný čin**, či došlo k pokusu o trestný čin, **může se na ni vztahovat ohlašovací povinnost**, v takovém případě je nutné, aby se kontaktní osoba obrátila na Právní odbor RMU a neadresně situaci konzultovala.

6.2 Rozhodnutí ne/řešení

6.2.1 Rozhodnutí o řešení

Oznamovatel či oznamovatelka potvrdí, že rozumí dalšímu postupu a chce incident řešit v rámci MU za pomoci procesu nastaveného touto metodikou. (→ viz **Oběť chce incident řešit konkrétně**)

6.2.2 Rozhodnutí o neřešení

V situaci, kdy se oznamovatel či oznamovatelka obrátil*a na kontaktní osobu, ale rozhodl*a se, že případ dále řešit nechce, je takové **rozhodnutí** potřeba ze strany kontaktní osoby respektovat. Protože však chceme zároveň na univerzitě budovat bezpečné prostředí a předcházet opakování takového chování, předá kontaktní osoba o takových případech **informaci řešitelce a incident bude buď anonymně či neanonymně (dle přání oznamovatele*ky) evidován** v elektronické evidenci podání jako podnět pro cílení prevence apod.

6.3 Proces řešení v rámci MU

6.3.1 Oznamovatel*ka se rozhodl*a incident řešit konkrétně

Kontaktní osoba **sepíše poskytnuté informace do nahlašovacího dokumentu**: jméno, příjmení, obviněného i domnělé oběti, popis skutku, časové období a místo, kde k němu došlo/docházelo, jestli se oběť proti tomu nějak vymezila, zda existují svědci či důkazy. Jako součást nahlašovacího dokumentu připojí kontaktní osoba i důkazní materiály, pokud existují. Podepsáním nahlašovacího dokumentu vyjádří oznamovatel*ka souhlas s postoupením incidentu k řešení a se zněním zaznamenané výpovědi. **Oznamovatel*ka se může rozhodnout**, zda chce **průběžné či finální informace** nebo zda jen případ nahlásil*a, považuje to tímto za uzavřené a dále být informován*a nechce.

Následně **kontaktní osoba předává podnět s podrobnostmi a podklady řešiteli*ce – ochránkyni*ky** **práv MU**, pro zahájení vnitřního procesu řešení / šetření, **řešitel*ka zvolí vhodný postup v rámci možností** v souladu s výše uvedenými zásadami.

Pokud na začátku **neexistují důkazy** ani svědci, **neubírá to na věrohodnosti** oznámení a je potřeba věc řádně prošetřit.

Na **základě výsledků šetření** je vyvozeno **konkrétní opatření**, které **realizuje vykonavatel*ka**.

Oznamovatel*ka může požádat kontaktní osobu o informaci, jakým způsobem byla celá záležitost vyřešena ze strany vykonavatele*ky. **Oznamovateli či oznamovatelce je**, i po dohodě s řešitelem*kou, **sdělen závěr šetření** – s oznamovatelem či oznamovatelkou by měla komunikovat stále stejná kontaktní osoba, ale je třeba v úvodu informovat o tom, že v okamžiku realizace konkrétních opatření, která budou přijata v souladu s výsledkem šetření, mohou do procesu vstupovat další osoby s výkonnou pravomocí, avšak v rámci důvěrného režimu (osoba s výkonnou pravomocí nemusí být informována o konkrétnostech případu, je vázána mlčenlivostí atp.).

7 Zdroje

1. EUROPEAN INSTITUTE FOR GENDER EQUALITY. *Sexism at work: how can we stop it? Handbook for the EU institutions and agencies* [online]. LU: Publications Office, 2020. DOI: 10.2839/290396.
2. KOLÁŘOVÁ, Kateřina, Petr PAVLÍK a Irena SMETÁČKOVÁ. *Co je sexuální obtěžování a jak se mu bránit: příručka pro studující vysokých škol*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, 2009. ISBN 978-80-87398-10-4.
3. CORTINA, Lilia M., Mary P. KOSS a Sarah L. COOK. What's the difference between sexual abuse, sexual assault, sexual harassment and rape? In: *The Conversation* [online]. 20. 9. 2018 [cit. 03.01.2021].
4. Sexual Assault & Sexual Harassment. In: *Equal Rights Advocates* [online]. 2019 [cit. 03.01.2021].
5. SMETÁČKOVÁ, Irena a Petr PAVLÍK. Sexuální obtěžování na vysokých školách: Teoretické vymezení, metodologický přístup, výzkumné výsledky. *Sociologický časopis*, 2011, roč. 47, č. 2, s. 361–388. DOI: 10.13060/00380288.2011.47.2.06
6. SCHLÖGL, Waltraud, Barbara SCHAFFER. *Sexual Harassment at the University of Vienna* [online]. Vienna: University of Vienna, 2018 [cit. 03.01.2021].